

Kaligrama

Guillaume Apollinaire

SVAZKY

Struny stvořené z výkřiků

Zvuk zvonu letící Evropou
Visící století

Koleje jež spojuje národy
Jsme pouze dva či tři
Zbaveni jakýchkoliv pout
Podejme si ruce

Liják jenž kreslí dým

Struny

Struny rozvířené
Podmořské kábly
Babylonské věže proměněné v mosty
Pavouci křížáci
Všichni milenci svázaní jedním poutem

Ostatní pevnější svazky
Bílé paprsky světla
Svazky a svornost

Píši toliko bych vás vzrušil
Vás smysly ó drahé smysly
Nepřátelé vzpomínek
Nepřátelé tužby

Nepřátelé stesků
Nepřátelé slz
Nepřátelé všeho co ještě mám rád

KRAJINA

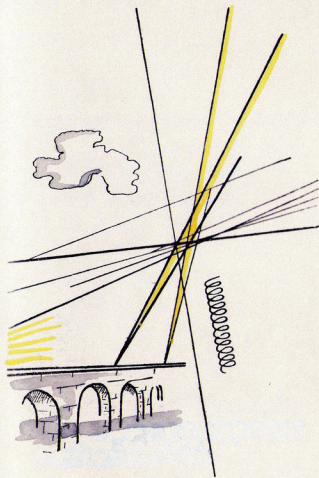
HLE ?
ZDE
TEN
JE DOMEK
Kde SE RODÍ
TY HVĚZ
DIČ KY
A BOŽSTVA

TENTO
STROMEČEK
KTERÝ SE CHYSTÁ
PŘINĚSTI PLODY
SE
PO
DO
BÁ
TO
BĚ

L
H
Z
I
C
I
M
I
L
E
N
C
I
V
Y
S
E
R
O
Z
M
É
D
Ě
U
D
Y
D
O
L
Ú
U
P
O
L
S
O
P
O
L
U
K
O
U
I
I
E
J
Á
N
C
I
L
P
Á
C
I
G
Á
R
A
z
a
P

ZMĚNA

Žena co plakala
Eh! Oh! Ha!
Vojáci kteří pochodovali
Eh! Oh! Ha!
Rybář jenž lovil
Eh! Oh! Ha!
Zákopy které bělely
Eh! Oh! Ha!
Granáty které vybuchovaly
Eh! Oh! Ha!
Zápalky které nechytaly
Eh! Oh! Ha!
A vše
Se tolik změnilo
Ve mně
Vše
Kromě mé Lásky
Eh! Oh! Ha!

VĚŽ

R. D.

Na Sever na Jih
Nadhlavník Protipól
A mocný výkřik Východu
Oceán se nadýmá k Západu
Věž v kole
Se obrací

KRAVATA

KRAVATA SVOJÍ
NE
ŠTAST
NOU
KTEROU
TY NOSÍŠ
A JEŽ TĚ ZDOBÍ
VZDĚLANČE
ZA CHCEŠ-LI
HOĎ DÝCHATI
JI VOL
NĚ

SRDCE A KORUNA

SRDCE
PLAMEN
KORUNA
M
E
S
R
D
C
E
P
O
D
O
B
A
J
I
C
I
I
S
P
E
R
V
Á
R
E
C
N
E

K
R
A
J
I
L
O
V
E
T
E
R
I
Z
M
I
R
J
E
D
E
N
P
O
D
R
U
H
É
M
O
Ž
I
V
A
J
Í
V
S
R
D
C
I
B
Á
S
N
Í
K
Ů

ZRCADLO

ZDE
 ZY V
 RA TOM
 OD TO
 LY ZR
 BY CAD
 TO LE
 BY JSEM
 KO U
 JA ZA
 NE VŘEN
 A ŽI
 LY VÝ
 DÉ A
 AN PRA
 ME VÝ
 JE TAK
 VU JAK
 STA SI
 PŘED

Guillaume
 Apollinaire

HODINKY

JAK SE TO
 JEN DOBRĚ
 BA
 VÍ
 hodinky

a
 dantov
 ský verš
 blýštivý a
 mrtvolný

krá
 Mé sa
 srdce ži
 vo

*krásný
 neznámý*

Je A
 už bude
 5 vše
 ko ho
 neč ko
 ně nec

ta
 oči po
 mí
 jf
 bo
 lest
 ně

*Musy před
 branami tvé
 no těla*

dítě

*netonečno
 vytyčeno
 bláznivým
 filosofem*

Agla

mří
 ti

týden

ruka

Tircis

CESTA

SBOHEM LÁSKO MLHAVÁ
PRCHÁS DEJ SE NA CESTU S DANTEM
NEPADDL DOSUD ÚRODNÝ DEŠT

PTÁČE
CO
SPOUŠTÍ
TELEGRAF
KŘIDELKA
SVÁ VŠUDE

?
O
H
Ě
D
E
L

KAM PAK JEDE TEN VLAK JENŽ HYNEV DÁLÍ NĚŽNĚHO LÉTA TAK B
V TĚCH ÚDOLÍCH A KRÁS NÝCH SVĚ ŽICH

TA S L A
D K Á N O C

P L N Á
H V E Z D I Č E K

RŮ

TO JEST TVŮJ
O B L I Č E J

J A N E S P A T Ř I M

NIKD
Y

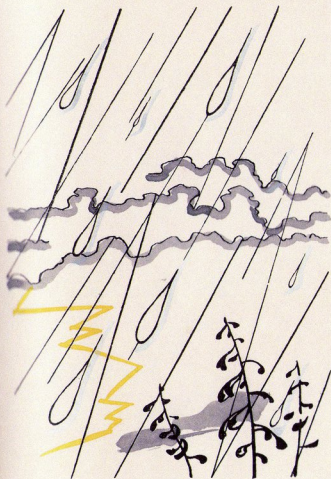
KTE

Ztratiti

Avšak ztratiti doopravdy
A ponechati místo hledající

Ztratiti

Život a najítí Vítězství

MANDOLINA

ROZUM jest tué Umění Jakk
boť
ne
dá
v
pro
PRONIKA ZVUK TÍM
TĚLEM
JAKO
KOU
LE
ó bílý země se chočíe jak mandolina

KARAFIÁT

Ač tento karafiát ti prozradí
 zdkon váni
 jeně ještě nebyl
 vyhlášen a který jednoho
 dne přijde
 a bude vládnout
 našim mozkům
 dobře +
 přesně & + jemně
 ať
 zvon
 ky
 které nás vedou
 Mám nejraději tvůj nos
 ze
 všech
 tvých
 orgánů o má milá
 Tráněm budouc
 nos
 ti
 je
 MOU
 DRO
 ST

VODOTRYSK

ávné moje Billy Dalí
 do vá vzpou
 f do vá vzpou
 n e f do vá vzpou
 y k t e f do vá vzpou
 h e l v z h ť ru o f do vá vzpou
 c e l e v z h ť ru o f do vá vzpou
 s t h a h v z h ť ru o f do vá vzpou
 V á a t n i z f i t i o f do vá vzpou
 p y v t n i z f i t i o f do vá vzpou
 Ó l e m r t v e n a v o d e k d j s o u j i z d á v n o c t e j a
 r v a k y M a x a J i ř í B r a q u e S n a d j s o u j i z d á v n o c t e j a
 y d i c b j i t r o š e d y R o j m o j í m p l a č e m t v o a b l
 V e l o b j a k j i t r o š e d y R o j m o j í m p l a č e m t v o a b l
 h c h J r y j a k j i t r o š e d y R o j m o j í m p l a č e m t v o a b l
 o n u e t m i v e p r t z u d a a N
 p a l j s k v a l r t z u d a a N
 e k n i z u d a a N
 M a a r r d a a N
 d e r r d a a N
 K D r d a a N

KTERÍ ODEŠLI DO VÁLKY NA SEVERU BIJÍ SE NYNÍ
 Večer se snášť O zkrvavěle moře
 Zahrady kde hojně krvácí růžový vavříň válečnice

PROROCTVA

Poznal jsem několik věstkyň
Madam Salmajour se naučila v Oceanii vykládat karty
Tam ještě měla možnost přihlížet
Štávnaté scéně lidojedství
Nemluvila však o tom se všemi

A věru v budoucích věcech nemýlila se nikdy
Potom obřadná kartářka Markéta nevím ani jak

Je stejně tak zběhlá
Avšak Madame Deroy bývá nejlépe inspirovaná
A nejpřesnější
Všechno co mi pověděla z minulosti bylo pravda a všecko co
Mi sdělila splnilo se v době kterou mi určila

Poznal jsem kartáře avšak netoužil jsem by se dotazoval
mého stínu
Znám kouzelníka je to norský malíř Diriks
Rozbité zrcadlo vysypaná sůl či padající chléb

Nechť tito nehmotní bohové mne vždy chrání
Tomu poslednímu nevěřím ale dívám se a poslouchám
a zapište si to
Že dovedu docela dobře číst z ruky
Neboť nevěřím ale dívám se a je-li to možné naslouchám
Všichni jsou proroci milý André Billy
Ale je tomu už tak dávno co se lidé přesvědčují
Že nemají žádnou budoucnost a že zůstanou navždycky
hlupáky a pitomci od narození

Že se s tím smířili a že žádného ani nenapadne
Ptáti se zná-li budoucnost nebo ne
Není v tom všem vůbec náboženského ducha
Ani v pověřivosti ani v hádání
Ani v tom co se nazývá okultismem
Je v tom především způsob jak nazírat na přírodu
A jak vysvětlovat přírodu
Která má svou velmi přesnou zákonitost

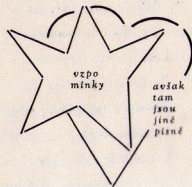
RANĚNÝ HOLUB

Sladké obrazy pro
MIA
YETTA
ANIČKA a ty
kde
vy
mladé dívky
AVŠAK
u vodotrysku
jenž pláče a prosí
tento holub u vytržení

bodnuté
Drahé rozkvetlé rty
MAREYE
LORIE
MARIE
jste
ó

MAGDALENA

V arabské vesnici

Dobrý den můj básníku

vzpo
mí
nám
si
na
váš
hlas

na
va
ši
ma
lin
kou
vstlu

na váš hlas

Fotografie
tolik očekávaná

FOTOGRAFIE

Tvůj úsměv mne láká jak
By zlákala mne květina
Fotografie ty jsi hnědá houba
Lesá
Jímž jest její krása
Bělostné tvé plátky jsou
Měsíční svit
V poklidné zahradě
Plné živých vod a zahradníků šelmovských
Fotografie ty jsi dýmem vedra
Jímž jest její krása
Fotografie
V tobě jsou mdlé tóny
Je v nich slyšet
Melodii
Fotografie ty jsi stínem
Slunce
Jímž jest její krása

PÍSEŇ LÁSKY

Hle co je podstatou symfonického
zpěvu lásky
Je to píseň dávné minulosti
Šelest rozdaných polibků vznešených
milenců
Křik lásky smrtelných pannen
znásilňovaných bohy
Mužství pověstných hrdinů vztyčená
jako hlavně protiletectkých děl
Vzácný Jasonův řev
Smrtelný labutí zpěv
Vítězný hymnus kolosů Memnonových
rozezvučených prvními paprsky
slunce
Je to pokřik Sabineek ve chvíli únosu
Je to také volání lásky šelem
v džunglích
Neslyšitelný šelest štáv vystupující
z tropických rostlin

Rachot dělostřelby který dovršuje lásku
mezi národy

Vlny moře kde se rodí život a láska

Je to zpěv veškeré lásky světa

NA JIH

Nadhlavník

Lítosti

Zahrady bez hranice

Kde něžně kuňká žába když se šepť

Tu laně ticha běží poděšeny prchajíce

A slavík zpívá v lásce na růžovém keři

Já utrl jsem růži z tvého těla

Ke granátovníku se naše myslí vzpaly

Květenství v našich zracích rozechvělá

Pršícce na zem stezku zasypaly

Guillaume Apollinaire je z rodu básníků, kteří zúrodnili pole poesie novou magií slova a novou dynamikou verše. Je to mladší bratr Baudelaireův a Verlaineův v objevování neznámých básnických prostor, je to odbojný druh Arthura Rimbauda ve vzpouře proti starým tradicím a formám. Je to prostě básník, který roznítil svým dílem takový ohňostroj zvuků a barev, že se z něho rodí nová a nová pokolení následovníků nejen ve Francii, ale všude ve světě, kam jen trochu proniká podmaňující moc jeho básní. Právem o něm prohlašuje Mac Orlan, že „bez něho není myslitelné žádné opravdové básnické dílo poslední doby“.

V Apollinaireovi našla poesie skvělého syntetika, jenž s nepostižitelnou obratností míchá obrazy a emoce a z nich vytváří nový svět duchovního i smyslového opojení, svět zcela oprostěný od formalistického nánosu, vyjádřený destilovaným výrazem, uzpůsobeným v básně jedinečným kouzelníkem a alchmistou slova.

Jeho básnický genius převrátil tradiční formy starého verše v básnickou polyfonii moderního světa a pokusil se postihnout všechny dojmy a všechny vzněty života přítomnosti, opojeného elektrisujícími impulsy vzrušené civilizace. Ve svých básních, rozevlátých whitmanovskou volností verše, oprostuje se naprosto od starých tradic a vytváří nové emocionální umění, hudební i visionalistické, přeplněné fantasmagorií, v němž slovo i obraz splývají v jedno, působíce na čtenáře současně dvěma dojmy. Ne nadarmo družil se při těchto výpravách za novým uměním k hledačům v oblasti výtvarné, malířům André Derainovi, Jiřímu Braqueovi, Pablu Picassovi a Delaunayovi, jimž se stal vykladačem a uváděčem, když se jejich fauvistické a kubistické umění dralo k právu na život.

Básnickou tvorbu svého mládí od let 1898 do r. 1913 shrnul do sbírky „Alkoholy“, vydané rok před první světovou válkou. V ní

nalezneme ještě patrné stopy vlivu symbolistů a čísla z impresionistického vidění krajiny, jak patrně z cyklu „Les Rhénanes“, lyrických to dojmů z cest po Německu v letech 1900 a 1902, ale vedle těchto versů ozývají se tu již nové tóny, které přenášejí do jiného světa a jsou předzvěstí nové epochy poezie. V lyrické rhapsodii „Pásmo“ vrhá se básník zcela oprostěn od všech vlivů, do světového prostoru, který se snaží zachytit se všemi zákoutími měst, s jeho nervovým napětím a s posledními záchvěvy, jak se jeví jeho vnímavému pohledu světobčana. Tento zvláštní pohled byl u Apollinairea jistě podložen sociologickými vlivy, jeho původem a způsobem života — narodil se v Římě 26. srpna 1880 z polské matky prý jako syn vysokého hodnostáře církevního a vlastním jménem se nazýval Wilhelm Apollinaris Kostrowitsky, studoval v Monaku a v Nizze a žil v Paříži jako bankovní úředník — i jeho vzníceným sensualismem, které v něm rozervučely celou škálu lyriky civilisační. V „Pásmu“ rozvířil básnické proudy, v nichž reminiscence jaré mladosti se mísí s poznáním světa a s tklivým dojetím krásou uchváceného srdce v kouzelný film imaginace a lyrismu, načerpanou z nejměstších studnic poezie.

Od „Pásmu“ vede přímá cesta ke „Calligrammům“, k této visionářské, skoro burleskní lyrice, v níž odhodil básník starou literární fasádu a tvoří jedinečnou básnickou zkratku, která chce vyjádřit básníkův vjem v celku najednou, „která se čte jediným pohledem, vnímá se simultánně celá jako plakát a neslabikuje se od verše k verši. Není tu již nekonečné jednotvárnosti a monodičnosti dlouhých veršových řádků. Optický rozvrh sazby umožňuje polydynamiku básně“ (Karel Teige).

Kaligramy jsou výrazem zvýšeného vzruchu a prudkého tepu doby. Tyto zkratkovité záznamy prostých životních jevů, sazebně rozložené do obrazců ve tvaru květiny, zrcadla, domku, vodotrysku jsou vyvrcholení dojmové impresie a chtějí být pokusem o spojení poezie s malířstvím, jež by antipodicky vyvažovalo Verlaineovo: „De la musique ayant toute chose“ — to jest spojení poezie s hudbou, jak o ně usilovali symbolisté. Apollinaire prostě maluje své zrakové vjemy

slovem, jak to činí barvou Derain, Picasso, Braque. Tím vytvořil nové čisté umění — l'art pur — bez příměsí romantičnosti a starých klíšé, zrodil čistou poezii, jejíž básně se nepřednášejí ani nepírají, nýbrž čtou naráz jediným vjemem. Sám vyjádřil podstatu tohoto umění slovy: „Umění má být tvorbou a nikoliv nápodobou; umění ačtná, kde končí imitace; až po naše dny bylo umění parazitem skutečnosti, ale nová báseň musí být sama sobě sužetem.“

V „Calligrammech“, které vyšly r. 1918 vrcholí dílo photo průbojného rozbijče starých tvarů a tvůrce nových forem, který umírá — 10. listopadu 1918 na španělskou chřipku v Paříži — a ní tuší, že se stal akrobatem a věstcem nového směru — orfismu, jímž se v letech po první světové válce omlazuje básnická tvorba téměř celého světa.

P

2. III. 1949